

Sygn. akt II Ka 719/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2021r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Jaszczuk
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Walerczak

przy udziale Prokuratora Adriana Wysokińskiego

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2021 r.

sprawy **A. P.**

oskarżonego z art. 209§1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 14 lipca 2021 r. sygn. akt II K 511/21

wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 719/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

wyrok Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 14 lipca 2021 r., sygn. II K 511/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
----		-----	-----	-----	-----
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
-----	-----	-----	-----	-----	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
-----	-----	-----

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu
-----	-----	-----

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1.	<p>Obraza przepisów postępowania, mająca wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 387 § 2 kpk, poprzez nieuznanie przez Sąd wniosku prokuratora z 20 kwietnia 2021 roku, dołączonego do aktu oskarżenia i skierowanego do Sądu Rejonowego w Siedlcach na podstawie art. 116 kpk, który to wniosek zawierał sprzeciw prokuratora na zastosowanie art. 387 kpk, o ile uzgodniona zostanie z oskarżonym kara grzywny lub kara ograniczenia wolności jako kary samoistne, w sytuacji, gdy przepis art. 387 § 2 kpk nie ogranicza w żaden sposób prokuratora co do formy, czasu i miejsca dokonania takiego sprzeciwu.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zacząć należało od tego, że ratio legis skazania w trybie art. 387 § 1 kpk polega na porozumieniu między stronami postępowania. Złożenie przez oskarżonego wniosku o poddanie się odpowiedzialności		

w trybie konsensualnym art. 387 kpk bez przeprowadzenia rozprawy, nie zobowiązuje sądu do jego automatycznego uwzględnienia, pomijającego kontrolę czy spełnia on wszystkie określone przez ustawodawcę warunki dopuszczalności tego rodzaju wniosku (§ 1 i § 2 tego przepisu, m.in. termin jego złożenia, brak sprzeciwu prokuratora itp.) oraz czy zaproponowana przez oskarżonego kara po pierwsze - odpowiada przewidzianym w prawie materialnym sankcjom, mieści się w ustawowych „widelkach”, po drugie zaś – czy spełni swoje cele. W przekonaniu Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie ani nie zostały spełnione wszystkie warunki dopuszczalności tego rodzaju wniosku (sprzeciw prokuratora został skutecznie złożony), ani nie zachodziły podstawy do uznania, że kara grzywny za przestępstwo niealimentacji przy skonkretyzowanych warunkach osobistych oskarżonego (utrzymywanie się z prac dorywczych, uprzednie długotrwałe bezrobocie i skłonności do nadużywania alkoholu) i jego zaległościach alimentacyjnych spełni swoje cele. Wymierzenie kary grzywny o charakterze majątkowym w sytuacji alternatywnego wyznaczenia przez ustawodawcę rodzaju kary za czyn z art. 209 § 1 kk nie może odbywać się kosztem małoletnich, uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych. W takich sprawach jak niniejsza, priorytetem winno być rozważenie przez sąd merytoryczny czy w sytuacji wymierzenia oskarżonemu kary majątkowej będzie on musiał wybierać między jej uiszczeniem a uiszczeniem

świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich dzieci.

Prokurator wnosząc do Sądu Rejonowego w Siedlcach akt oskarżenia przeciwko A. P., dołączył do niego, na podstawie art. 116 kpk, wniosek o wymierzenie w/ w oskarżonemu określonej kary oraz zawarł sprzeciw na wypadek zastosowania art. 387 kpk o ile uzgodniona zostanie z oskarżonym kara grzywny lub kara ograniczenia wolności jako kara samoistna. Sąd Rejonowy nie uznając tej formy sprzeciwu, powołał się na Komentarz do KPK po red. D. Świeckiego oraz na treść orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 21.08.2019 r., sygn. IV KS 19/19. Ogólny wniosek wyłaniający się z przytoczonych powyżej publikacji sprowadza się do twierdzenia, że nieobecność prokuratora na rozprawie głównej, prawidłowo zawiadomionego o jej terminie, oznacza, że w przypadku zgłoszenia przez oskarżonego wniosku z art. 387 § 1 kpk, prokurator nie sprzeciwia się takiemu wnioskowi.

Jak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2021 r., sygn. I KZP 16/20, nieuczestniczenie przez prokuratora w rozprawie, w której jego udział nie jest obowiązkowy (art. 46 § 2 zdanie pierwsze kpk.) i o której terminie został należycie powiadomiony (art. 135 k.p.k.), należy poczytywać za brak wyrażenia sprzeciwu przez oskarżyciela publicznego wobec ewentualnego wniosku oskarżonego o skazanie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego zgłoszonego na rozprawie prowadzonej pod nieobecność oskarżyciela publicznego (art. 387 § 1 zd. pierwsze kpk). Kodeks postępowania karnego nie przewiduje przy tym obowiązku

zawiadomienia nieobecnego na rozprawie prokuratora celem umożliwienia mu ustosunkowania się do złożonego przez oskarżonego w trybie art. 387 § 1 zd. pierwsze kpk wniosku w układzie, w którym rezygnuje on z realizowania przysługującego mu uprawnienia do czynnego uczestniczenia w rozprawie i określonego sposobu popierania aktu oskarżenia oraz z wykonywania tych uprawnień procesowych, które pozwalają mu na współdecydowanie o dalszym biegu postępowania w preferowany przezeń sposób (LEX nr 3191840).

W ocenie Sądu Okręgowego, do tego momentu należało się zgodzić, „absens, carens” (nieobecny traci) - milczenie oznacza brak sprzeciwu, ale wyłącznie w sytuacji, w której prokurator nie wyraził, tak jak w niniejszej sprawie, sprzeciwu w treści pisemnej, precyzując na jakie dokładnie rozstrzygnięcie nie wyraża on zgody. Z tym, że skuteczne złożenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego wymaga każdorazowo obecności prokuratora na rozprawie głównej, Sąd Okręgowy nie mógł się już zgodzić. Wniosku takiego nie wyprowadził również z przytoczonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku komentarzy i orzecznictwa SN, gdzie nigdzie nie zostało to wskazane. A wręcz przeciwnie – istnieje orzeczenie Sądu Najwyższego sygn. II KS 22/20, ściśle dotyczące tej problematyki.

Nad formą sprzeciwu wobec wniosku o wydania wyroku skazującego pochylił się Sąd Najwyższy w w/w wyroku z dnia 28 stycznia 2021 r., sygn. II KS 22/20 stwierdzając, iż dla zablokowania przez prokuratora, jak też pokrzywdzonego, uwzględnienia

przez sąd wniosku oskarżonego, który nie zyskał ich aprobaty, nie jest konieczny osobisty udział tych podmiotów w rozprawie. Podobnie, w świetle art. 387 § 1a kpk dla złożenia przez oskarżonego wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy jego udział w rozprawie nie jest konieczny (LEX nr 3181979).

W świetle powyższego, dopuszczalnym pozostaje wniesienie przez wyżej wymienionych (tj. oskarżyciela publicznego i pokrzywdzonego) do procedującego w sprawie sądu w stosownym czasie pisma, określającego akceptowalny limit kary, ewentualnie i treść innych rozstrzygnięć, na wypadek, gdyby oskarżony złożył wniosek, o którym mowa w art. 387 § 1 kpk. Oczywiście sam sprzeciw aktualizuje się dopiero w momencie złożenia przez oskarżonego tego rodzaju wniosku, aczkolwiek akurat w tej sprawie stanowisko prokuratora do określonego zakończenia postępowania od początku, tj. od wniesienia aktu oskarżenia było klarowne i nie budziło jakichkolwiek wątpliwości. Rację miał zatem skarżący, iż art. 387 § 2 kpk i art. 116 kpk nie ogranicza w żaden sposób prokuratora co do formy, czasu i miejsca dokonania tego sprzeciwu wobec skazania oskarżonego w trybie konsensualnym.

Prokurator w uzasadnieniu wniesionej apelacji trafnie podniósł, iż gdyby uwzględnienie wniosku złożonego przez oskarżonego na podstawie art. 387 § 1 kpk było dopuszczalne tylko przy braku sprzeciwu prokuratora uczestniczącego w rozprawie, przepis ten miałby inne brzmienie, w szczególności ustawodawca

wskazałby, że „nie sprzeciwia się temu obecny na rozprawie prokurator”, względnie wymóg ten zawarłby w innej, ale równoważnej formule.

W ocenie Sądu Okręgowego, podzielenie stanowiska Sądu Rejonowego odnośnie konieczności wyrażenia sprzeciwu prokuratora wobec skazania w trybie art. 387 kpk na rozprawie, stanowiłoby nadmierny formalizm, wywołując negatywne i nieracjonalne konsekwencje w postaci stawiania się przez prokuratorów na wszystkich rozprawach, mimo treści art. 46 § 2 kpk, w obawie przed nieakceptowanym przez oskarżycieli publicznych zakończeniem postępowania w określony sposób.

Na zakończenie dodać jedynie można, iż linia orzecznicza Sądu Okręgowego w Siedlcach dotycząca problematyki pisemnego sprzeciwu prokuratora wobec skazania w trybie art. 387 § 1 kpk i jego skuteczności pozostaje spójna i konsekwentna. Podobne stanowisko Sąd Okręgowy w Siedlcach przedstawił w wyrokach o sygn. II Ka 602/19, II Ka 117/18, II Ka 444/18 i II Ka 857/18, w tym samym (II Ka 444/18) i innym składzie orzekającym.

Wniosek

- o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy A.
P. Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Zasadność zarzutu warunkowała zasadność wniosku.	
--	--

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	-----
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
-----	-----
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
-----	-----
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
-----	-----
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
-----	-----
Zwięźle o powodach zmiany	
-----	-----

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
---	--

5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.-----
Zwięzłe o powodach uchylecia		
-----	-----	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylecia		
<p>Niniejsze postępowanie nie powinno zakończyć się w trybie konsensualnym art. 387 kpk. Zaskarżony wyrok zapadł z obrazą treści tego przepisu, która miała wpływ na treść orzeczenia.</p> <p>Stwierdzone przez Sąd Okręgowy uchybienie skutkowało koniecznością wyeliminowania z obrotu prawnego zaskarżonego wyroku. Jego konwalidacja w postępowaniu odwoławczym nie była możliwa. W tej sytuacji Sąd Rejonowy powinien na nowo przeprowadzić przewód sądowy, w tym postępowanie dowodowe na zasadach ogólnych i wydać stosowne rozstrzygnięcie.</p>		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
-----	-----	

4.1.	----- # art. 454 § 1 k.p.k.-----	
Zwięźle o powodach uchylecia		
-----	-----	
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
<p>Procedując po raz kolejny, Sąd Rejonowy będzie miał na względzie obowiązujące przepisy prawa procesowego dotyczące wymogów uwzględnienia wniosku o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej, ferując współmierne rozstrzygnięcie o karze, które spełni cele prewencji indywidualnej i generalnej. Ustali również: jaka jest obecna sytuacja zawodowa oskarżonego, czy pracuje, w jakich godzinach i z jakim wynagrodzeniem oraz czy kara ograniczenia wolności w znaczącym stopniu utrudni oskarżonemu wykonywanie pracy zarobkowej, w naturalny sposób wiążąc się z niższymi dochodami, skutkującymi niemożnością realizacji obowiązku alimentacyjnego, po odliczeniu niezbędnych kosztów dojazdów do pracy i podstawowego utrzymania.</p>		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
-----	-----

7. PODPIS

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Rozstrzygnięcie o karze – w istocie cały wyrok, jako wydany przedwcześnie w następstwie zakończenia postępowania w trybie konsensualnym art. 387 kpk		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	

#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana